

Nr.28 - Persillekræmmeren - 2005

Interessentskabet Stensballe Forsamlingshus

Indtil slutningen af 1950'erne havde næsten hver landsby i Danmark sit eget forsamlingshus, hvor egnens folk samledes til møder, fester, danseskole og diletant. Dette gjaldt også for Stensballe, hvor forsamlingshuset lå på adressen Agervej 2. Huset var i funktion indtil slutningen af 1966.

Interessentskabets mødeprotokol, 1890 – 1984, og kassebøger, 1924 – 1984, findes opbevaret på Stensballe Lokalhistoriske Arkiv.

Agervej 2, der i gl. dage var adressen for Stensballe Forsamlingshus.

Starten

Et skøde fra 1890 viser, at gårdejer Christen Andreas Nielsen solgte parcel matr. 30a til Interessentskabet for Stensballe Forsamlingshus. Købesummen var 300 kr. Der hersker tvivl om den nøjagtige startdato og hvor mange interessenter, der stod bag forsamlingshuset (et skøn siger 30 til 40). Det ligger derimod fast, at den første generalforsamling var 5. januar 1890.

Love

Interessentskabets love fra 1934 omfatter 11 paragraffer. Kortfattet fortæller disse, at

formålet er at skaffe et lokale til foredrag, sammenkomster, gymnastik og lignende. Bestyrelsen, 5 personer, er ansvarlig for drift og vedligeholdelse af huset. Alle interessenter hæfter solidarisk for gæld i en periode af 15 år. Hvert års drift skal så vidt muligt hvile i sig selv. Skulle det, efter at udgifterne til vedligeholdelse, forrentning og afdrag af gælden er foretaget, fremkomme et underskud, må dette ikke overføres til næste års regnskab med større beløb end 100 kr. Overstiger underskuddet dette beløb, skal det manglende beløb opkræves ligeligt blandt interessenterne. Overskudsfordeling må ikke finde sted. Overskud må kun anvendes til afdrag eller forbedring af huset.

Pogeskole

Fra 1890 til midt i 1930'erne var der pogeskole i forsamlingshuset. En lærerinde underviste de mindste børn i elementære skolefag som sang, læsning og regning.

Ombygning

I 1934 blev forsamlingshuset bygget om. Den store sal fik scene og omklædning, og der blev bygget lejlighed til et værtspar. Huset omfattede nu store og lille sal, sognestue, køkken og lejlighed. Antallet af interessenter var øget til 78.

Arrangementer

Mange vidt forskellige arrangementer er i tidens løb afviklet i forsamlingshuset. Eksempler herpå er gymnastik for børn fra Stensballe skole, foreningsmøder, politiske møder, generalforsamlinger, familiefester, høstfester, basarer, sognerådsmøder, menighedsrådsmøder, andespil, præmiewhist, aftenskole og meget mere. Kulminationen var de store efterårsmøder, der strakte sig over to dage, hvor der veksledes mellem foredrag og oplæsning.

Dilettant

Dilettant var altid en succes både for aktører, tilskuere og indtægter til forsamlingshuset. Eksempler på forestillinger er "Isen brydes" (1938), "Hygge i hjemmet" (1939), "Det gamle guld" (1940), "Valde ta' r over" (1941 og 1956), "Oprøret" (1942), "Riisum Mølle" (1949), "I lovens navn" (1949), "Rasmines bryllup" (1953), "Affæren i Mølleby" (1954), "Fru Broks logerende" (1957).

Indtægter/udgifter

Indtægterne kom væsentligt fra udleje af lokaler og gaver samt ekstra kontingent ved underskud fra interessenterne. Der var forskel i priser på lokaler henholdsvis sommer og vinter (varme), og der var forskel mellem interessant og ikke-interessent, men priserne var rimelige.

I begyndelsen af 1960'erne var vinterprisen for henholdsvis interessant/ ikke-interessent for leje af hele huset = 60/100 kr., store sal = 50/75 kr., lille sal = 20/45 kr., stuen = 10/25 kr., men i 1964 skete der prisforhøjelser til leje af hele huset = 100/150 kr., store sal = 80/120 kr., lille sal = 20/60 kr., stuen = 20/40 kr. I 1896 kunne man dog leje

hele huset for 10 kr. for 1 dag og 8 kr. for 2 dage. Udgifterne var som for ejendomme i almindelighed, dvs. afdrag, renter, vedligeholdelse, varme, lys, forsikringer og skatter. Dertil kom udgifter til et værtspar. Regnskabet balancerede i 1966 med 7.204,07 kr. mod 788,56 kr. i 1923.

Fra dilettantforestillingen "Riisum Mølle",
der opførtes i Stensballe Forsamlingshus i 1949

Aftagende interesse

Antallet af lokale foreninger, virksomheder og landbrug i Stensballe reduceredes kraftigt fra slutningen af 1960'erne. Den nærliggende købstad Horsens tiltrak sig aktiviteterne. Det lokale islæt mindskedes, og selvom der kom mange nye tilflyttere til Stensballe, var disse tilflyttere uden tradition for samvær i forsamlingshuse, ligesom krav til lokaler og service var større. Det betød, at antallet af arrangementer i forsamlingshuset faldt, og husets økonomi kom i vanskeligheder. Derfor opstod der tanker om salg af huset. (Måske forhastet!).

Salg

Pr. 1. oktober 1966 solgtes forsamlingshuset til tømrer Jørn Jensen, Haldrup for 70.000 kr. med 20.000 kr. i udbetaling. Endvidere solgtes husets inventar og service, og der betaltes diverse regninger. Det betød, at Interessentskabet pr. 20/2 havde en kassebeholdning på 220,02 kr., en sparekassebog på 19.014,85 kr. og et pantebrev på 34.051,33 kr.

Afvikling

Efter salget fortsatte Interessentskabet med mødevirksomhed, herunder med kontakter til Vær-Nebel sogneråd og Horsens byråd, idet man holdt sig for øje, at det oprindelige formål var: At oprette et lokale til foredrag, sammenkomster, og gymnastik og lignende.

I 1983 var sparekassebogen med tilskrivning af renter og indfrielse af pantebrevet nået et

beløb på 218.148,64 kr. Det besluttedes derfor at støtte Horsens Byråd med 187.600,00 kr. til bygning af Stensballehallen, idet der i forbindelse med hallen, udover gymnastik og sport, ville blive bygget et klublokale til møder og oplysningsvirksomhed for borgere i Stensballe. Derudover besluttede man at støtte Onsdagsklubben i Vær sogn med 500 kr.

Den resterende formue i 1984 udgjorde 31.459,09 kr., der fordeltes med 27.031,91 kr. til Onsdagsklubben i Vær sogn og 4.344,16 kr. til Støtteforeningen for Nørrevangs venner. Dermed var Interessentskabet for Stensballe Forsamlingshus nået til vejs ende – 94 års arbejde var slut.

Luftfoto af Stensballe Forsamlingshus, ca. 1935.

Redaktion: FGS, KSO